

S-a stins o mare stea a operei

Poate cea mai cunoscută soprană din ultimii 50 de ani, **Montserrat Caballé**, a încetat din viață pe 6 octombrie, după câteva zile de spitalizare, în urma vechi suferințe și a unor complicații (generate de vezica biliară).

Celebra artistă catalană s-a născut pe 12 aprilie 1933 la Barcelona. A debutat la 23 de ani în Elveția, la Basel, în *La Bohème*, fiind apoi primită cu brațele deschise de teatrele din Germania. La 32 de ani cucerea America, după un debut intempestiv la Carnegie Hall, urmat de interpretarea rolului Marguerite din *Faust* de Gounod la MET. Era încă sediul vechi al celebrei opere new-yorkeze, complexul de la Lincoln Center urmând să fie inaugurat peste un an.

Succesul obținut pe cea mai mare scenă a lumii i-au asigurat rapid atenția directorilor celor mai prestigioase teatre, a dirijorilor, a impresarilor. Cariera ei s-a dezvoltat rapid și a adus-o în fața publicului de la Scala (Milano), Staatsoper (Viena), Royal Opera House Covent Garden (Londra), Opéra de Paris, Gran Teatro del Liceu Barcelona, Teatro Real Madrid (unde a debutat abia după foarte mulți ani de carieră internațională), Bolșoi (Moscova), Mariinsky (St. Petersburg), Teatro Colón (Buenos Aires), San Francisco Opera,

Bayerische Staatsoper (München) etc., precum și la marile festivaluri de la Salzburg, Aix en Provence sau Glyndebourne.

Cu un repertoriu uriaș, ce se apropia de suta de roluri, s-a impus ca unul dintre cei mai mari artiști lirici din toate timpurile. Cea mai apropiată prezență a sa de România a fost în capitala Austriei, unde a debutat acum aproape 60 de ani în rolul Donna Elvira din *Don Giovanni*. Statul austriac i-a acordat titlul de Kammersinger. Artista și-a luat adio de la scenă în 2007, la Staatsoper, când a interpretat pentru ultima oară rolul Duchesse de Crakentorp din Fiica regimentului de Donizetti.

A cântat toate marile roluri ale unei voci de soprană lirico-dramatică, printre care Elisabeth (Don Carlo), Leonora (Il trovatore), Tosca, Amelia (Un ballo in maschera), Leonora (La forza del destino), Maddalena (Andrea Chénier). A abordat și partituri mai "tari", precum *Salome* sau *Tristan și Isolda*.

De-a lungul timpului a avut peste 4000 de apariții pe scenele de operă și de concert și a realiza un număr imens de înregistrări discografice. S-a bucurat de succes egal în stilul belcanto, verist și verdian, pianissimo-ul său fiind uimitor controlat, în contrast cu amplitudinea măreață a vocii, perfect egală în toate registrele.

Cu toate aceste realizări inegalabile, celebritatea în mass-media și în rândul publicului larg, ne-amator de operă, a venit în 1987, când a cântat în duet cu Freddie Mercury piesa *Barcelona*. Piesa a fost desemnată să devină imnul Jocurilor olimpice din 1992, la deschiderea cărora vocea solistului de la Queen (decedat în 1991) s-a difuzat de pe înregistrarea de studio - planificată să fie parte a unui

întreg album, din care până la moartea lui Freddie s-au putut imprima 3 piese în duet. Ca un omagiu pentru prietenul său rocker (care o considera cea mai bună voce a lumii), soprana a cântat și la Finala UEFA Champions League din 1999, cu imaginea lui Freddie Mercury difuzată pe ecranul stadionului Camp Nou din Barcelona.

María de Montserrat Bibiana Concepción Caballé i Folch (botezată după sfânta care ocrotește Catalonia), a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universității Politehnice din Valencia, dar și multe alte premii, medalii, onoruri. A fost Ambasador al Bunăvoinței din partea UNESCO și a creat o fundație pentru copii la Barcelona. Nu s-a implicat în politică și a avut mereu o atitudine echilibrată în disputa dintre catalani și spanioli sau în problemele legate de perioada franchistă.

Presa internațională a denumit-o "La superba", completând în acest fel trio-ul de aur al primadonelor, alături de "La divina" Callas și "La stupenda" Joan Sutherland. Dacă a fost să i se reproșeze ceva, criticile au vizat lipsa de preocupare pentru latura actricească a rolurilor, ca și pentru dicție.

În ultimii ani a susținut numeroase master-classes pentru tineri și a condus Concursul Internațional care îi

poartă numele, unde era secundată în organizare de nepoata sa Isabel. De asemenea, a făcut parte din juriu internațional, printre care și cel al Concursului "Elena Obraztsova", unde a fost membru și reprezentantul redacției noastre.

În urmă cu 3 ani a traversat un scandal generat de faptul că fiscal spaniol a obținut în instanță amendarea și condamnarea ei (cu suspendare) pentru neplata impozitelor imobiliare.

A fost căsătorită peste 50 de ani cu tenorul Bernabé Martí, pe care l-a cunoscut pe scenă, pe când ea interpreta Cio-Cio-San viitorul ei partener fiind Pinkerton. Are un fiu Bernabé Jr. și o fiică, Montserrat Martí (Monsita) - soprană. Atât Casa regală cât și guvernul spaniol (prin vocea primului ministru) și-au exprimat tristețea și sentimentele de deosebită admirație, transmițând condoleanțe. José Carreras a declarat că "dintre toate sopranele pe care le-am ascultat în viață, nimeni nu era ca ea", iar Franco Zeffirelli a transmis că "Pierdea lui Caballé înseamnă sfârșitul unei epoci a uriașilor cântăreți. Montserrat a fost una dintre cele mai mari soprane a timpurilor noastre. Dispariția sa mă îndurerează profund". Însăși Maria Callas, întrebată, după retragere, cine crede că i-ar putea duce arta mai departe, a răspuns: "Numai Caballé".

Cu toată imensa ei celebritate, soprana și-a păstrat modestia și simțul realității. A răspuns jurnaliștilor astfel: "Nu mă consider o legendă a operei și nici ultima divă, cum uneori presa a scris. Fiecare epocă are stelele sale, iar în cazul meu singurul merit este că mi-am făcut meseria cum trebuie, în cel mai bun mod cu putință, la cel mai înalt nivel".

C. MIHAI

